

JK 832 E
1979

ოკეანის სპ. სოც.-დემ. პარტიის საზღვარ-გარეთელ ბიუროსი.
Organe du Bureau à l' Etranger du parti Social-démocrate de Géorgie.

რვაენი

დროშა

" NOTRE DRAPEAU "

დაარსებულია 1904 წელს

ს ა ზ ვ ი ს ტ ო კ ა რ ი ზ ი

1979

№ 93

შ ი ნ ა ა რ ს ი :

მიმართვა ქართველ ერს.	ნ. ჟორდანიას.
ე. გეგეჭკორის გარდაცვალებიდან 25 წლისთავი.	
ე. გეგეჭკორის.	გ. უიფიანი.
ახალი ევროპა.	XX
შორეულ აღმოსავლეთში	XX
უბილავას ფანტაზიები.	ა. ბაღრიძე.
ქართველები რუსეთში	XX
მიხეილ ქავთარაძის წერილი გამო	
პროფ. გ. ნაკაშიძის წერილი ს-დ. პარტიის ბიუროს.	
26 მაისობა პარიზში და სოფოში.	
მარტიანე მგელაძე (ნეკროლოგი).	მირ. მელუა.

რ-887

მიმართვა ქართველ მას

ამ წერილით მიმართა ქართველ ხალხს მთავრობის თავმჯდომარემ ნოე ჟორდანიამ აჯანყების შემდეგ. ნოემბერში 1924 წ.

საქართველო აჯანყდა.

საქართველო დამარცხდა!

აი ორი უდიდესი მოვლენა, რომლის მსგავსი საქართველოს არ განუცდია კარგა ხანია.

საქართველო ხშირათ აჯანყებულა ისტორიულ წარსულში სპარსთა უღელის წინააღმდეგ.

მას არა ერთხელ ამოუღია ხმალი თავის ვინაობის დასაცავად.

ქართველი ერი მუდამ ბრძოლით მოდიოდა ჩიკოცხლის გზაზე. ის ხან მარცხდებოდა, ხან იმარჯვებდა. დამარცხება მას გულს არ უტეხდა. გამარჯვება არ აბნევდა.

საქართველოს აჯანყების ჩაქრობით ის გაკოტრდა მორალურათ. მან გადააქარბა ყოველ თვითმპყრობელთა მტარვალობას.

ისტორიის შავ დაფაზე აღბეჭდილა პოლონეთის აჯანყების (1863 წ.) ჯალათი მურაეოვი, მარა ეს პირი უმანკო ბაღლია შედარებით საქართველოს დღევანდელ ჯალათებს, სტალინ - ორჯონიკიძეებთან. ამათ დააყენეს ქართველი ხალხის სისხლის ტბა და შიგ ცურაობენ სიცილ - ხარხარით.

სანამ ქვეყნად იქნება ქართველი ერი, მისი გულიდან არ ამოიფხვრება ეს საშინელი ხვედრი.

დავიწყების ზეწარი გადაეფარება ლანგთემურის შემოსევას, შახაბაზის აკლებას. არ დაივიწყება მხოლოდ სისხლის მსმელთა ბრბო დღეს საქართველოში მოკალათებული. სიმხეცე მათი გაუგონარი, საუკუნოებს გადაეცემა.

დღეს ქართველი ერი გლოვის ძაძებშია გახეული. ის დასტირის ვარაგულათ დაღუპულ საუკეთესო შვილთ. მოიგონეთ ძველი თქმულება :ქირსა შიგან გამაგრება ისე უნდა ვით ქვითყირსა! ნუ სტირით, მომავალი ჩვენია!

გადახედეთ ჩვენს ისტორიას; სადღა არიან საქართველოს ძველი მტარვალნი? ეჰმა ბრუნვამ მათ გაუთხარა საფლავი.

მახვილის ამღებნი მახვილით დაეცემიან. ამ განაჩენს ვერ ასცდება მტარვალი...

ქართველ ხალხს დღეს მართებს მოთმინება, გამავრება და მომავლისაკენ იმედიანათ გახედვა.

მისთვის მოსკოვი სამუდამოდ მოკვდა. ხსლა ბრმასაკი აეხილა თვალი და დაინახა სისხლით დამთვრალი ტირანი. ჩვენსა და მას შორის უკვე გზა არის კლდიანი.

ქართველი ერი დღეს ზამუდამოთ; გამთელდა. საერთო უბედურების ერთ ემბაზში მონათლული, ის დგას ერთი დროშის ქვეშ. ერთი აზრით, ერთი გრძობით გაჟღენთილი. მისი სიმტკიცე მისი ერთობა და ამ დროშისთვის ერთგულობა მას მიანიჭებს საბოლოოთ გამარჯვებას.

და აი ერთი საუკუნის მოსვენების შემდეგ, მის ხელში ხმაღმა კვლავ გაიელვა, ის ამეტყველდა ძველებურათ, ქართველურათ და ქვეყანას ამცნო თავისი ფიჭი და მისწრაფება მამაცურათ.

რა თქვა მან?

ქართველმა ხალხმა სისხლით დასწერა ცხოვრების ფურცელზე, რომ მას სურს იყოს საკუთარი თავის პატრონი, თავისი ქვეყნის ბატონი. ხალხი დგება და ეპატრონება ძალა - უფლებას.

ბორკილ დადებული დემოკრატია ამტვრევს ჯაპკს და აცხადებს თავისუფლებას.

ეს არის უაღრესათ ხალხური აჯანყება.

ხალხის გამარჯვება, ხალხის გაბატონება, თავისთავათ ნიშნავს მოსკოვის საქართველოდან განდევნას. დაკარგული სახელმწიფოს აღდგენას.

საკუთარი სახელმწიფო — აი რა მოითხოვა აჯანყებულმა ერმა.

ეს არის უაღრესათ ეროვნული აჯანყება.

„თავისუფალი საქართველო, თავისუფალი ხალხით!“
მედგრად გაისმა ქვეყნად აგვისტოს გასულს და ამ ყიჟი-

788-7

18424

ნამ შეაშფოთა ბნელეთის მოციქული მოსკოვი და მისი დაქირავებული აგენტები.

გაახარა ყველა დანარჩენნი, მთელი კაცობრიობა, სიძირთლისა და თავისუფლების მოტრფიალენი.

მოსკოვმა ნიღაბი საქვეყნოდ აიხადა და დაფარული სისხლიანი პირი დასანახავათ გახადა, ის წინედ კიდევ ბოდიშობდა, ძველი რეჟიმის დამცველნი გვაიძულებენ ტერორს მივმართოთ.

ახლა კი გამოჩნდა, რომ ერს და დემოკრატიას ის ეომება გაცილებით უფრო მკაცრათ, გაცილებით უფრო შეუბრალებლათ. ადამიანის და მოქალაქის უფლების მოთხოვნაზე მან საქართველოს უპასუხა მასიური ქლევით, უმანკო სისხლის მდინარეებით.

საქართველოს დაპყრობით ბოლშევიკები გაკოტრდენ პოლიტიკურად; ის დაადგა მეფეთა საგარეო პოლიტიკას. მისი მცნება უნდა გახდეს გალილელის გმირული სიტყვები ის ჯალათის წინაშე უშიშრად იმეორებდა: „მანც ბრუნავს“-ო.

დიახ საქართველო „მანც ბრუნავს!“ ეს ნათელჰყო აგვისტო-სექტემბრის ამბებზე მსოფლიო გამოხმაურებაჲ. არც ერთ პატარა ერს არ ღირსებია ასეთი საყოველთაო თანაგრძნობა. მისი განთავისუფლება უეჭველად მოხდება. როდის — ეს სხვა საკითხია. აჩქარება არ გვმართებს. რაც დრო მიდის მოსკოვი სუსტდება, და უფსკრულისაკენ მიექანება. მისი მესაფლავე წარმოსდგება შიგნიდან თუ გარემდიდან — ეს ჩვენთვის სულერთია. ორივე შემთხვევისათვის მზათ უნდა ვიყოთ, მზათ უმთავრესათ მორალურათ, მტერს მტრულად მუდმივ ბოლომდე.

შიში არ იცის მეტრძოლმა ერმა. ერთი დაღუპულის ადგლას ასი ჩნდება. სულიერ მონობას ჩვეული არ არის ქართველობა. ის თავაწეული და თვალხილული მოდის ეკლიან ვზაზე. ის იძულებულია დროებით მოითმინოს ძალმომრება, მარა მას არასოდეს არ აღიარებს სასურველ მოვლენათ.

იქ ირეკება გლოვის ზარი; იქ ილოცება წამებულთა წინაშე და იდება ფიცი, ფიცი გაუტეხარი...

საქართველოს საკურთხეველზე დიდი მსხვერპლია მი-
ტანილი; იქ ანთებული ლამპარი სისხლით მორწყული;
საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარე
ნოე უორდანი.

ნოემბერი. 1924 წ.

მეზანი გეგეჰორის გარდაცვალებიდან 25

წლის აღსანიშნავი (მცირე მოგონება).

ოცდახუთი წელია რაც მამაჩემი გარდაიცვალა, რამ-
დენი დრო მიდის და ხანში შევდივარ, უფრო მეტად გან-
ვიციდი მის დაშორებას. მისი ცხოვრების მოგონებები მიპ-
ყრობს, მისი სახე თვალწინ მეხატება, ხან მატკობს, ხან
სევდა მალონებს. მამაჩემი მეტად მგრძნობიარე ადამიანი
იყო; სხვისი ტკივილი საკუთარ თავის სატკივრად მიიჩ-
ნდა, განიცდიდა სხვის გაჭირვებას. შეიტყობდა თუ არა
ვინმეს აუღმყოფობას მაშინვე გაეშურებოდა მის სანა-
ხავად. საღამოობით მუდამ იმაზე იყო საუბარი სახლში,
თუ ვინ რა გაჭირვებაშია, ვინ როგორ ცხოვრობს.

მამაჩემს თავის მდგომარეობით გავლენა ჰქონდა ფრან-
გულ ადმინისტრაციაში; თუ ვინმეს რაიმე დაბრკოლება,
ან უსიამოვნება შეემთხვეოდა, მამა მზად იყო ეშუამდ-
გომლა.

განუსაზღვრელი იყო მამაჩემის სიყვარული სამშობ-
ლოს მიმართ. ხშირად მოგვითხრობდა ს. მარტვილის ამ-
ბებს, გვაცნობდა ჩვენი სოფლის ცხოვრებას.

როცა რუსებმა დაგვიპყრეს მამა საფრანგეთში იმყო-
ფებოდა, დაუყონებლივ გამოეშურა სამშობლოსაკენ.
ჩვენ ბათუმში ვაგონებში ვცხოვრობდით, მამას დანახ-
ვაზე, ჩვენ სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა, მოსვლის-
თანავე თითოეულად გავგვამხნევა. არასოდეს დამავიწყ-
დება, პატარა ვიყავი და სიხარულით ხელებს უკოცნიდი.
მერე ვაგონებიდან გემამღე ლამით გამოვიპარეთ, მგზავ-
რობის შემდეგ საფრანგეთში დაესახლდით. მამა დღისით

საერთო საქმეებზე მუშაობდა, თან ჩვენზე ზრუნავდა. ამ მხრივ დედის ყოველ მხრივი დახმარება ძვირფასი იყო მისთვის, მან შავ სამუშაოს მოჰკიდა ხელი. მამას ბევრი მეგობრები ჰყავდა, რომლებიც გვერდში ედგნენ და ყოველმხრივ ეხმარებოდნენ. ჩემი ძმის სოსიკოს დაკარგვამ საშინლად იმოქმედა მამაჩემზე, 17 წლის ვაჟის სიკვდილმა მას სამუდამოდ დაუსევდიანა გული, დადიოდა დაღვრემილი და ჩვენ გვიმალავდა თავის უსაზღვრო მწუხარებას.

ერთ დღეს გავუბედე და ვუთხარი: „მამა ექიმს ეჩვენე მეთქი“ „რას მიზამს შეილო ექიმი“ - ო... შემდეგ გავიგეთ, ის უკვე ყოფილიყო ექიმთან; აღმოაჩნდა გულის მძიმე ავადმყოფობა.

იმ დროს, როდესაც ის სხვა ერების წარმომადგენლებს ელოდებოდა, გულმა უღალატა და ასე მოულოდნელად გამოესალმა სიცოცხლეს.

მართა გეგეჭკორი - სტურუასი.

ევაენი გეგეჭკორს

გრდაცვალებიდან 25 წლის აღსანიშნავი.

ქართული საქმის მბრწყინავ ხელოვანს,
სამშობლო ქვეყნის დიდ მოქანდაკეს
ვაბარებთ მიწას. მიწაც ვერ ზიდავს
სახელს, გამოზრდილს თბილისის მზიდან.

ბრძოლების გზიდან მზე გადავარდა,
ია და ვარდმა შემოსა კუბო,
ხმა საუკუნოდ, ხმა მქრელმეტყველი,
დროთა კიდილში ველარ საუბრობს.

სამფერ დროშებში არხვედი ზარებს,
ზარებს მღელვარეს თამარის ხნიდან.
ციური ლოცვა სამშობლო ქვეყნის
სიონის სხივებს რომ მოესმინა!

ნოეს გაპყევი, საქმით ერთგული
შეუღლებული, უწყინარ ბედით
ცეცხლად დამწვარი და ანთებული
ახალ ბრძოლების წინამორბედი.

აწ განისვენე მზის სანაპიროს;
იყავი ლმობი, ბრძოლებით კუშტი, —
ჩაპყრა საფლავში უხეშ ლიტეინოეს
ჯიქურ დაკრული ქართული მუშტი.

იქნების ვიყავ პატარა ბიჭი,
ვეკიდებოდი მე უხრელ მუხას,
უკვდავი ნიჭით დიდო დესპანო,
შენ შეეუღლე თვით საბა სულხანს.

ვერ დაგიტირებს სიმართლის ტრფობა,
ქართული ტანჯვის ჯვარზე ატანა!
რადგან განაგებს კაცობრიობას
„სამი დიდი“ და ერთი გველტანა!

მხოლოდ შორს... იქით, ცის დასავალში
თბილისს რომ სევდით აღელვებს მტკვარი,
კვლავ ატირდება ისე ვით ბავშვი
წითლ სხეულზე მზე გადამწვარი.

რამდენი კუბო მხრებით ავწიეთ,
რამდენჯერ ბედმა გვიმუხთლა კიდევ!
ისევ ვიმარჯვებთ დროებს აწინდელს,
თუ ცრემლთა ზღვაში არ გავიყინეთ!

დრო გადაივლის, დრო გვატრიალებს,
სურათი მძიმე უდროო ჯვარცმის!
სახელი თქვენი — მემატინე,
სამარე — სევდა ქართული ტანჯვის.

გ. ყიფიანი. 1954 წ. — პარიზი.

ახალი ეპოქა

ევროპის გაერთიანების საკითხი ძველია, თუ შორეული წარსულის ცდებს არ გავიხსენებთ, ბევრი ცნობილი პოლიტიკური პიროვნებები იბრძოდნენ მის განხორციელებისთვის, ასეთებია ვიქტორ ჰიუგო, ჟორჟი, ბრიანი და სხვები... ძნელად თუ ვინმეს გაულაშქრია გაერთიანების წინააღმდეგ, ხოლო მის სასარგებლოდ იწერებოდა სტატიები გამოჩენილი სოციოლოგების და პუბლიცისტების მიერ...

უკანასკნელ წლებში უფრო და უფრო მწვავედ დადგა საკითხი მისი გაერთიანების, რაც განაპირობა აღმოსავლეთიდან მოწოდებულ საშიშროებამ.

მე 17 საუკუნიდან დაწყებული მოსკოვს ხელი არ აუღია არასდროს თავის განზრახვაზე, — გაეფართოებია თავისი საზღვრები, იმდენად წამოიწია ევროპასთან საზღვარი, რომ იგი პარიზთან უფრო ახლოა ვინემ მოსკოვთან. საბჭოთა სამხედრო პოტენციალმა გადააჭარბა 50 პროცენტით ამერიკას... ხოლო მოსკოვის იმპერიალისტური ზრახვები უდავოდ მიჩნეულია ყოველივე განიარაღების ხელშეკრულებებში და მოლაპარაკებებში. მოსკოვისათვის ყველა ესენი საფარია იმ ზომებისათვის, რომელსაც იგი ახდენს აზია-აფრიკაში თავის პოლიტიკური მიზნების მისაღწევად...

დღეს მომხდარი დასავლეთ ქვეყნების გაერთიანება უსათუოდ დიდი ისტორიული მოვლენაა, რომლის მიღწევას წინ ელობებოდა: თითოეული ერის დიდი ისტორიული წარსული, მათი ეროვნული თვისებები, სისხლიანი ომის აჩრდილი... მაგრამ მათთვის არჩევანი აღარ არსებობდა, მათ დაინახეს, რომ თითოეული ერი ცალ - ცალკე დაპყრობავდა სუვერენობას, ჩადგებოდა ფინლანდიის მდგომარეობაში, ჩადგებოდა კოლონიალურ მდგომარეობაში, დაპყრობავდა საკუთარ ქვეყნის ინდუსტრიის ნაყოფის გამოყენებას და ა. შ. ამერიკა იძულებული იქნებოდა გასულყო ევროპიდან; ჩინეთის პოზიციამაც ხელი

შეუწყო ამ გაერთიანების დაჩქარებას. რომელიც დაჟინებით ურჩევდა ევროპას გაერთიანებისაკენ, არც უკანასკნელის სურვილია რუსეთ - ჩინეთის სამხედრო შიკაგება, რასაც შეუძლია გამოიწვიოს მსოფლიო კატასტროფა. ამას, უკანასკნელად დაემატა ევროპისთვის უადრესად მტკივნეული პრობლემა, ესაა საწვავი მასალის უქონლობა. არაბეთის ქვეყნებისაგან ნავთის მიღების სიძნელი, უმთავრესად მისი უზომოდ გაძვირება. ყველა ეს ფაქტორები ქმნიან ახლად გაერთიანებულ ევროპის ქვეყნების თანამშრომლობის იმედებს.

გაერთიანებას ხელი შეუწყო აგრეთვე იმ გარემოებამ რომ ევროპის ცხრა სახელმწიფოთა შორის უკვე არსებობდა უმთავრესად ეკონომიურ ნიადაგზე ე. წ. საერთო ბაზარი...

მიუხედავად ყველა დადებითი ფაქტორებისა სამწუხაროდ ამ გაერთიანებას თანახლავს ის საშიშროება, რომელიც თუ დროებით შენელებული იქნა, ის მაინც არსებობს და ძნელი ხდება მისი სავსებით მოსპობა. რატომ? ვინ არის ამის შემქმნელი და მასაზრდოებელი? ისევე საბჭოთა რუსეთი, რომელმაც ჩამოაცილა ევროპას მოსკოვი, ლენინგრადი, ვარშავა, პრაღა, ბუდაპეშტი. დასავლეთი, თითქოს შეურიგდა იმას რომ „ატლანტიკის ევროპა ურალამდე“ შეუძლებელია.

რამდენი დრო მიდის უფსკრული ღრმავდება დასავლეთ - აღმოსავლეთ შორის, შეურიგდება პირველი იმას თუ რა ხდება მეორეში? თუ სტრასბურგში მომხდარი ისტორიული აქტი ნაკარნახევია აღმოსავლეთის საშიშროებით, ახლანდელ გაერთიანებისთვის იბადება პერსპექტივები, მისი გავლენით მოსკოვი იძულებული გახდება რკინის ფარდები ასწიოს, გააძლიეროს კულტურული ძალების გაცვლა - გამოცვლა, უკანასკნელ წლებში მომხდარმა მოვლენებმა დაგვიმტკიცა, რომ მოსკოვი იძულებული ხდება ანგარიში გაუწიოს დასავლეთის საზოგადოებრივ აზრს.

მომხდარი ფაქტია, რომ დასავლეთის მშრომელმა მასებმა უკუაგდეს ოქტომბრის ილუზიები, მაშასადამე რამდენი მეტი სიძლიერით მოხდება დაასლოვება, იმდენად მეტად მორალურად აძლიერებს დაწყებულ შინაურ საზოგადოებრივ ანტი საბჭოურ მოძრაობას.

თუ გაერთიანებას სიცოცხლე უწერია, მან უნდა გააგრძელოს თავის მუშაობა ამ მიმართულებით.

II

შორეულ აღმოსავლეთში

. . . თუ აფრიკაში შესუსტდა ამერიკის გავლენა და მან უსათუოდ დაჰკარგა მნიშვნელოვანი პოზიციები, შორეულ აღმ. ქვეყნებში ამერიკამ ფეხი მაგრად მოიდგა, უმთავრესად, წყნარე ოკეანეს მფლობელობაში თანდათანობით დამკვიდრდა. მსოფლიო ვითარების ცენტრი სწორედ ამ მხარეში გადავიდა.

იაპონია მესამე ინდუსტრიალური ქვეყანა გახდა. ჩინეთმა გამოაქვეყნა სტატისტიკა, რომლის მიხედვით მისი მცხოვრებნი 958 მილიონამდე აღწევს, რაც არ უნდა მოხდეს ალასკა იქნება ამერიკისათვის ნავთთულობის უმთავრესი მიმწოდებელი, ავსტრალია საკმაოდ დიდი ერთეულია, რომელიც ითვლება ამერიკის მოკავშირედ, ინდონეზიას ჰყავს სამჯერ მეტი მცხოვრები ვიდრე საფრანგეთს ...

ალისკიდან — ახალ ზელანდიამდე, კალიფორნიიდან, — კაპიტალისტურ ქვეყნებამდე, შემდეგ სინგაპური ტაივანი, , მალეზია, ჰონგ - კონგი, იაპონიიდან — ინდონეზიამდე, ავსტრალიამდე, თუ არ ვილაპარაკებთ ამერიკის სფეროში მოქცეულ ქვეყნებს, ამერიკას დიდი სამხედრო ბაზები აქვს ჰავასში და გუინანაში, რაც გამოხატავს ამერიკის უპირატესობას ზღვაზე. „მოტორი“ თუ შეიძლება ასე ითქვას ამ სახელმწიფოთა დაკავშირების არის ამერიკა და იაპონია, ისინი ახდენენ უშუალო გავლენას მეტ — ნაკლებად თითოეულ ზემოხსენებულ სახელ-

მწიფოზე; ორი დიდი სახელმწიფოს ურთიერთობა იცავს ამ მხარეში წონასწორობას.

ჩინეთ -- რუსეთის ქიშპობაც აძლიერებს ამერიკის პოზიციას, აკი განაცხადა პეკინის წარმომადგენელმა, მას ურჩევნია ფილიპინში და ტაილანდში დარჩეს ამერიკის ჯარებიო. ჩინეთ -- ამერიკის დაახლოებამ და პეკინის ცნობამ საგრძნობლად გაადიდა ამერიკის გავლენა აზიის ქვეყნებში,

წყნარ ოკიანის ნაპირებზე მდებარე ქვეყნების ეკონომიური მდგომარეობა ძლიერია, რამდენი დრო მიდის ისინი კვლავ ძლიერდებიან, ოთხი წლის კრიზისი (1974—1978) რომელიც თითქოს ამერიკის „კრიზისი“ ჰქვიან, არ შეეფერება ფაქტიურ სინამდვილეს. გამოქვეყნებულ სტატისტიკიდან აშკარად სჩანს ამერიკის ეკონომიური ექსპანსია, რომ ძლიერდება და მატულობს.

უკანასკნელი რვა წლის მანძილზე ამერიკა - იაპონიის ინდუსტრიალური ნაყოფი გაიზარდა 20% - ით, თუ მივიღებთ მხედველობაში, საფრანგეთის გავლენის მოსპობას პოლინეზიაში, აშკარა ხდება იაპონია - ამერიკის სრული გაბატონება წყნარ ოკეანეზე და შენარჩუნება პოლიტიკური გავლენის ყველა იმ ქვეყნებზე, რომლებიც მდებარეობენ მის ნაპირებზე აქედან იბადება მომავალისათვის მძიმე პერსპექტივები, რაც სამართლიანად აფიქრებს კრემლის ბატონებს

ბ. ს.

უბილავას ფანტაზიები

მიმდინარე წლის, ჟურნალ „ცისკრის“ ნომერში, ბ-ნი უბილავა ათავსებს წერილს შემდეგი სათაურით: „განძეულის გუშავი“. მასში მოთხრობილია საქართველოს გაგნძეულობის სამშობლოში დაბრუნება.

ყველასათვის ცნობილია, რომ საქართველოს ევაკუაციის

დროს, ეროვნულმა მთავრობამ გადასწყვიტა ძვირფასი განძეულობა უცხოეთში გადაეხიზნა და სრულიად ნორმალური იყო მისი მოვლა-პატრონობა მიენდო პატივცემულ მეცნიერისათვის ე. თაყაიშვილისათვის. რა მოხდებოდა, რომ განძეულობა დარჩენილიყო საქართველოში, ვინ იძლეოდა იმის გარანტიას, რომ ომის მსვლელობაში გამხეცებული ჯარისკაცობა მას არ დაიტაცებდა?

ამით გაკეთდა დიდი საქმე. მიუხედავად ამისა, ასტეხეს განგაში: ნოე ჟორდანიას მთავრობამ გაიტაცა განძეულობა და უცხოეთში გაჰყიდაო. როგორც ვიცით ეს ლეგენდა დაარღვია, გააქრო თვით ეროვნული მთავრობის დადგენილებამ; ექვთიმე თაყაიშვილის ხელმძღვანელობით განძეულობა დაბრუნებოდა საქართველოს, რაც დიდი სიფრთხილით შეასრულა ეს პასუხსაგები დავალება მცხოვანმა დიდმა მეცნიერმა და დიდმა პატრიოტმა ექვთიმე თაყაიშვილმა.

კომუნისტურმა პრესამ იარაღი არ დაჰყარა, ცდილობს დაარწმუნოს მკითხველი ახალი თაობა, არ ყოფილიყო ე. თაყაიშვილი განძი დაიღუპებდა - ო. უბილაევამ გამოაცხო მოთხრობა, და უმთავრესად ე. თაყაიშვილის ყველგან ალაპარაკებს ისეთ სიტყვებს, რომ გულუბრყვილო მკითხველთ ექვებს დაუბადებს.

ზ-ნ უბილაევას შეთხზულ მოთხრობაში, ყველა დილოგში ე. თაყაიშვილის ნ. ჟორდანიასთან, მთავრობა და მისი თავმჯდომარის პიროვნება დამცირებულია, რაც შეუძლებელია ექ თაყაიშვილის ნალაპარაკიდან გამომდინარეობდეს.

უბილაევა თავისებურად აღწერს თავდაცვის ომის მსვლელობას: თითქოს ხალხი და მთავრობაც გულგრილად უყურებდა ჩვენი თავდაცვის საკითხს. ერთ ადგილას, უბილაევას სიმართლე წამოცდება და თვით ანიავეებს იმ ლეგენდას, თითქოს ბრძოლებს არ ქონებია ადგილი, ან კიდევ რა მდგომარეობაში იყო საქართველო იმ დროს. ის ამბობს:

„მენშევიკური საქართველო მოწყვედული აღმოჩნდა, რუსეთის, აზერბაიჯანის, სომეხთა რესპუბლიკებთა რკალშიო. რუსეთის ქვეშ მოქცეულია მთელი ჩრდილო-კავკასია. მიუხედავად ყველა ამისა, ჟორდანიას მთავრობა იხტიბარს არ იტეხსო. — რას ნიშნავს ეს, თუ არა მთერობის და ხალხის ძავეგანწირულ ბრძოლას? — მართო მოღალატე ლლონტი ურჩევდა მთავრობას დაეყარა იარალი.

უბილავს, რომ დაუჯეროთ, მენშევიკების უილაჯობას უპირისპირდებოდა ბოლშევიკური რაზმები გარე უბნებში. ტყუილია! როცა რუსის ჯარი თბილისისაკენ მოიწვედა გარე უბნებში სრული სიწყნარე იყო, არც ერთი თოფი არ გასროლილა ფრონტის ზურგის უკან.

გავიხსენოთ აგრეთვე მე-11 არმიის სამხედრო ჟურნალის განცხადება: „ქართველები მამაცურად იბრძოდენ, უღელტეხილზე დიდი ბრძოლები გადავიტანეთ“.

როცა თათრები ბათიშში თარეშობდენ, ნ. ჟორდანიამ იხმო მაზნიაშვილი და წულუკიძე და დაავალა მათ ბათუმიდან თათრების განდევნა, რაც შესრულებული იქმნა. უბილავა სერიოჟა ქავთარაძეს აწერს თათრების გახდენის ინიციატივას!

ა. ზადრიძე.

(გაგრძელება იქნება)

ქართველები რუსეთში

გარუსებისთვის, ერთი საუკეთესო საშუალებათაგანია ქართველების რუსეთში „ნებაყოფლობით“ გადასახლება. მრავალ მაგალითთა შორის აქ მოვიყვანთ მხოლოდ ერთს დამახასიათებელს:

სადღაც ხაბაროვსკის მხარეში მდებარეობს დაბა ვანი-ნო, რომლის მომხიბლავი ბუნების ამბავი სმენიათ ქართველი ახალგაზრდობის ერთს ჯგუფს, მათ შორის, არის ცოლქმარი გოგჩაიშვილები. ვანიშოში მიდის დიდი აღმშენებლობა. გოგჩაიშვილები თხოულობენ იქ წასვლას,

მათი თხოვნა შესრულებული იქნა, საბჭოთა ცნობების თანახმად ცოლქმარმა გადაჭარბებულად შეასრულეს გეგმები. მათ შეეძინათ ქალ - ვაჟი, ქალიშვილი ნინო ათავეზს სასწავლებელს, ცხადია რუსულ ენაზე. ცოლად მიჰყვება ვინმე რუს დიშოვს, იქ დაბადებული ქალ - ვაჟი ისე შეეჩვიენ იქაურობას, რომ საქართველოში წასვლა და მისი ნახვაც კი არ სურთ. ზემო ხსენებული ამბავი აღწერილია ჟურნალ „საქართველო -ს ქალში“. რედაქცია აღფრთოვანებულია გოგიჩიაშვილების მოქმედებით.

ჩვენ ერთი მაგალითი მოვიყვანეთ, ათასეულებია გაბნეული რუსეთის სხვა და სხვა კუთხეში.

უცხოეთში სამუშაოდ წასვლა არაა საძრახისი რომ მას სარჩულად არ ედოს გარუსება.

განა რუსეთს მუშა - ხელი აკლია? განა თვით საბჭოთა პრესა არ აღნიშნავს „სოფელი იცლებოა“?

ათასობით ახალგაზრდობა იზრდება რუსულ ენაზე და აი ამ დროს საფრანგეთში ჩამოდიან კომუნისტური ხელისუფლების ემისრები და გვეუბნებიან, თქვენი ახალგაზრდობა, რომ არ გადაგვარდეს ამიტომ ჩამოვედით და ქართული სახელმძღვანელოები ჩამოვიტანეთო. მაღლობის მეტი, რა გვეთქმის, მაგრამ უფრო დიდ საქმეს გააკეთებდნენ, რომ რუსეთში გაფანტულ ბავშვებისთვის ეზრუნა. არც ერთი ახალგაზრდა არ არის უცხოეთში, რომ ქართველობით არ ამყობდეს, გასაგებია ენის მხრივ მოიკოჭლებენ, ამისათვისაც შესაძლებლობის ფარგლებში ზრუნვა სწარობს. დასასრულს გაკვირვება უნდა გამოვსთქვათ: „საქართველოს ქალი“ -ს საქციელით, მაგრამ სანუგეშო ის არის, რომ ენას იცავს თვით მოწაფეობა და მწერლობა.

XX

მიხეილ ქავთარაძის წერილის გამო.

(იხ. „ივერია“-ს უკანას. ნომერი.)

საქართველოს სოციალ დემოკრატიული პარტიის საზღვარგარეთელმა ბიურომ მიიღო მიხეილ ქავთარაძის წერილი. ბიურო არ შედის მასთან კამათში, ხოლო ის გვთ-

ხოვს: გამოქვეყნებული იქმნეს ეს მისი წერილ-განცხადება ჩვენს ჟურნალში. რასაც ვასრულებთ:

2 ივლისი 1979 წ.

საქართველოს სოც. დემ. საზღვარგარეთელ ბიუროს.

გაახლებთ ჩემ წერილ — განცხადებას და გთხოვთ იგი გამოაქვეყნოთ თქვენს მორიგ გამოცემაში.

„ჩემთვის ძლიერ სამწუხაროა ის რეაქცია, რომელიც ივერიის უკანასკნელ ნომერში გამოქვეყნებულმა ჩემმა წერილმა გამოიწვია.

მე უკან მიმაქვს, უმთავრესად წერილის ბოლოში, მოყვანილი ყველა გამოთქმა, რომელიც შეიძლება სარკაზმით იქნეს მიჩნეული. და ბოდიშს ეიხდი ყვლას წინაშე ვისაც უნებურად ტკივილი მივაყენე.

ეს თუ მოხდა ამის მიზეზი ის არის, რომ წერილის გამომწვევმა ინციდენტმა მე თვითონ მომაყენა ღრმა ტკივილი და იგი განვიცადე როგორც ხელისკვრა. მაგრამ ახლა ვხედავ, რომ ჩემი წერილი სხვებმა ასევე ხელისკვრად განიცადეს — როცა სრულიად არ შეადგენდა ჩემს მიზანს. ჩემი მიზანი იყო მოწინააღმდეგეთს დარწმუნება. იმ გამოთქმებმა კი, რომელნიც სრულებით არ იყვნენ აუცილებელნი, საწინააღმდეგო შედეგი მოიტანა, რისთვისაც გულწრფელად ვწუხვარ.“

პატივისცემით მიხეილ ქავთარაძე

— : —

ჩვენ კი იძულებული ვხდებით ქავთარაძის წერილიდან მოვიყვანოთ ის ადგილები, რომლებიც შეურაცხყოფას აყენებენ მამებსა და ერს. ჩვენ გვერდს უვლით სოც. დემ. პარტიის გაბახებას, დარჩენილი თაობის დაცინვას. როგორც პატივცემული პრ. ნაკაშიძე გვწერს: „საბრალოდებულო სკამზეა დასმული არა პარტია, არამედ მთელი ერი“ - ო.

აი ქავთარაძის სიტყვები:

„ჩვენმა მამა-პაპათა თაობამ, მთლიანად აღებულმა, უბატონებელი დანაშაული ჩაიდინა, მათ ხელიდან გაუშვეს

შემთხვევა, რომელსაც ქვეყანა ერთი საუკუნე ელოდა, ისინი ვერ აღმოჩნდნენ საჭირო სიმალლეზე, რომ ქვეყნისათვის მოევლოთ და უარეს კირსა და განსაცდელში ჩაგდეს. რაც გვჭირს ჩვენი მამების ბრალია.“

ისინი გაიგებენ, — სწერს ქავთარაძე (იგულისხმება მკვლევარნი.), თუ როგორ სამარცხვინოთ დაჰკარგეს ჩვენმა მამებმა სამარცხვინოდ გამოცხადებული დამოუკიდებლობა.“

შემდეგ: „60 წლის წინად, ქართველი ერი რაღაც საშინელი სენით ყოფილა შეპყრობილი, რომელსაც მისთვის წაურთმევია ელემენტარული ბიოლოგიური თვისებები“ ერის ასეთ შეურაცხყოფას არაოდეს ადგილი არ ჰქონებია ჩვენს ისტორიაში. ჩვენ ვაცნობეთ ბატონ ქავთარაძეს უკან წაელო ერისა და მამების შეურაცხყოფელი სიტყვები. ქავთარაძემ ეს არ მოისურვა.

ვის სჭირდება დღეს ეს, როცა ბრძოლების პროცესში ვიმყოფებით, თუ არა დამოუკიდებლობის მტრებს, რომლებიც კდილობენ ახალ თაობებს დამოუკიდებლობის ხანა შეაძულონ.

აწ მკითხველმა განსაჯოს.

პროფ. გ. ნაკაშიძის წერილი.

ვაძლევთ საშუალებას, ჩვენი მოძმე პარტიის, სოც.-ფედერალისტების თვალსაჩინო წევრს პროფ. ნაკაშიძეს გამოსთქვას თავისი აზრი. ზოგიერთ მის მოსაზრებებს რედაქცია ვერ გაიზიარებს.

30—7—1979

პატივცემულო ბატონო!

გუშინ გადმომცეს თქვენი წერილი საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული საზღვარგარეთელ ბიუროსი. მოითხოვთ საჩქაროდ პასუხის გაცემას აღძრულ საკითხზე და მეც მეტად აჩქარებულად გიგზავნით ამ ჩემს აჩქარებულად დაწერილ პასუხს.

უპირველესად ყოვლისა უნდა გაცნობოთ, რომ მე არა-
ვარ საქართველოს სოციალ - დემოკრატიული პარტიის
წარმომადგენელი უცხოეთში. ასეთად ითვლება ბატონი
ნიკო ურუშაძე, მაშასადამე ჩემი წერილი წარმოადგენს
მხოლოდ ჩემს პირად კერძო აზრს.

უნდა მოგახსენოთ შემდეგი: დღიდან საქართველოს
დაპყრობისა მე პირადად მიუღებლად მიმაჩნდა დამოუხ-
კიდებლობის დროს არსებული დემოკრატიული პარტიე-
ბის ურთიერთშორის ბრძოლა, ძველი ანგარიშების გას-
წორება. მთელი ჩემი არსებით საერთო ფრონტის შექმნის
მომხრე ვიყავი. ამიტომაც იყო, რომ დაპყრობილ საქარ-
თველოში ყოფნისას, არასოდეს არ გამოვსულვარ რო-
მელიმე საქართველოს დამოუკიდებლობის დამცველი
პარტიის წინააღმდეგ; უცხოეთში გადმოსახლების შემდეგ,
ჩემს მიერ მიღებული ვადაწყვეტილება მით უფრო კატე-
გორიული შეიქმნა. უცხოეთში, 57 წლის განმავლობაში,
არც წერილობით და არც საჯაროდ წარმოთქმულ სიტყ-
ვებში, მე არსად არ ვავლამწერებულვარ რომელიმე, საქ-
ართველოს დამოუკიდებლობის დამცველი პარტიის წი-
ნააღმდეგ, და შეიძლება ვთქვა, რომ ერთადერთი, ჩემი
პარტიის დავალებით, გამოსვლა იყო ნოე რამიშვილის და-
საფლავების დროს წარმოთქმული სიტყვა.

თავიდანვე ვიყავი ერთგული მომხრე საქართველოს
დამოუკიდებლობის ეთადერთი გადარჩენილი ატრიბუტ-
ემბლემისა უცხოეთში, და დამფ. კრების დადგენილებით
წამოსული მთავრობისა, არა იმიტომ, რომ ის სოც.დემო-
კრატებისაგან შედგებოდა, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ
იმიტომ, რომ ის მთავრობა წარმოადგენდა ჩემი ერის
დამოუკიდებლობის სიმბოლოს.

აქედან თქვენ შეგიძლიათ ის დასკვნა გამოიტანოთ,
რომ მე ვერ გავიზიარებ ბ. მ. ჭავჭავაძის შეხედულებას
როდესაც ის არამცთუ მმართველ პარტიას, არამედ მთელ
ერს საბრალმდებულო სკამზე სვამს.

ცხადია აქ მე ვეყრდნობი მისი დაბეჭდილი წერილი-
დან, თქვენს მიერ მოტანილ ამონაწერებს, ვინაიდან მე

42481

თვით „ივერია“ არ წამიკითხავს, ბ - ნ მ. ქავთარაძეს არ ვიცნობ, წამიკითხავს ზოგი რამ მის მიერ ამა თუ იმ ქართულ ჟურნალ - გაზეთში მოთავსებული, და ყოველთვის ის შთაბეჭდილება მრჩებოდა, რომ ბ-ი ქავთარაძე მეტად ნიჭიერი პუბლიცისტი და გულწრფელი ქართველი მამულიშვილია.

არ ვიცი რამდენი წლისაა ბ. მ. ქავთარაძე და თუ შეიძლება ჩვეთვლო „მამათა“ რიცხვში? ერთი რამ, როგორც იმ ეპოქის და იმ „მამების“ თანამედროვესა და უშუალოდ მნახველს, შემიძლია კატეგორიულად განაცხადო, რომ იშვიათად ქართველი ერი, მთლიანად ადგილობრივი მდგარიყო ისეთ სიმალღებზე, დინამიზმით და იდეალიზმით აღსავსე — გატაცებული, როგორც ეს იყო „მამების“ დროს. „სამარცხვინო პირობებში გამოცდებული დამოუკიდებლობა“ მოხდა უდიდეს ტრაგედიულ, კატასტროფიულ პირობებში, რომლის წარმოშობა განვითარებაში ქართველ ერს არავითარი ბრალი არ მიგანვითარებაში ქართველ ერს არავითარი ბრალი არ მისაზღვრებში შემოჭრა, ჩრთილეთიდან ბოლშევიკური საფრთხე, სომეხ - ადერბეიჯანელთა შორის ბაქოში ატეხილი ხოცვა - ჟლეტა, ყველასაგან მივიწყებული მიტოვებული ქართველი ერი ყოფნა - არ ყოფნის საკითხის წინაშე იყო დამდგარი და ჩემი პირადი აზრით, შესანიშნავი გამოსავალი გამონახა — დამოუკიდებლობის გამოცხადებით.

მაშინ როდესაც რუსეთში სამოქალაქო ომი მძვინვარებდა, მამები და ძმები ერთმანეთს დაუნდობლად ხოცავდნენ, დამოუკიდებელ საქართველოში მშვიდობიანობა, წესრიგი იყო დამყარებული და გარდა პოლიტიკური პარტიების მიერ გამართული კამათ - შეჯიბრებისა, (რაც დამახასიათებელია ყოველი დემოკრატიული წესწყობილებისა). თითქმის არავითარ, ოდნავად მნიშვნელოვან გამოსვლებს ადგილი არ ჰქონდა.

გამარჯვებულმა დიდმა ანტანტამ ნაცვლად დახმარებისა თავიდანვე აგვითვალწუნა და შეგვიძულა მხლად იმიტომ, რომ არ დავემორჩილეთ მის ბრძანებას და გენ. დენიკინი არ გავიხადეთ ჩვენს ბატონ - პატრონად.

დღიდან დამოუკიდებლობის გამოცხადებისა, საქართველო ცდილობდა საერთაშორისო თანაგრძნობის მოპოვებას, მისი დამოუკიდებლობის ცნობას. პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურული ურთიერთობის დამყარებას, რამდენი დელეგაცია გაიგზავნა ევროპა - ამერიკაში, რამდენი ვრცელი, დასაბუთებული ისტორიულ-ეკონომიური ხასიათის მოხსენება იყო წარდგენილი ვერსალის კონფერენციის, დიდი ანტანტის საბჭოს და გამარჯვებული ქვეყნების მთავრობების წინაშე, ამის ჩამოთვლა პირდაპირ შეუძლებელია. სწორი გამოდგა ცნობილი თქმულება. „დრონი მეფობენ და არა მეფენიო“. ეს ის დრო იყო, როდესაც ძლიერი ამა ქვეყნისა, ევროპა და ამერიკა, მხოლოდ ერთერთი ამოცანა - მიზნით იყვნენ გატაცებულ - შეპყრობილნი: „მოლიანი, განუყოფელი რუსეთის აღდგენა“, და რალაც აზერბეიჯანის და საქართველოს სახელის გაგონებაც კი არ სურდათ (გაეიხსენოთ ამერიკის საგარეო საქმეთა მინისტრის ჰევირიჯ კოლმის წერილ - პასუხი იტალიის საგარეო საქმეთა მინისტრის გრაფ სფორცას მიმართვის გამო დაწერილი).

როდესაც ბოლშევიკებმა გაანადგურეს კოლჩაკ - იუდენიჩ - დენიკინ - ვრანგელის ჯარები, შეესივნენ ჩრდილოეთ კავკასიას და ერთი თოფის გაუსროლელად დაიპყრეს მთელი ადერბეიჯანი და თვით ჩვენი ქვეყნის საზღვრების გადალახვაც კი სცადეს 1920 წლის აპრილ - მაისის თვეებში საქართველომ უკვე მაშინ იცოდა, რომ „თავდასხმა მოსალოდნელი, ლოგიკური და აუცილებელი იყო“.

მერე რა! არ გადადგა ნაბიჯი, არ მიიღო შესაფერი ზომები მთავრობამ ამ საფრთხის თავიდან ასაშორებლად? არამცთუ გადადგა, არამედ წლებების განმავლობაში აზრავნიდა მინისტრებს და გენერლებს ინგლისელების, ფრანგების, იტალიელების და სხვათა წინაშე, რათა მოეყიდათ მათ ჩვენთვის სამხედრო იარაღი თავის დასაცავად, მაგრამ ყოველივე ცდა ყოველად უშედეგო გამოდგა.

1920 წელს ნოემბერში ოსმალეთმა და რუსეთმა დაიპყრეს და გაიყვეს სომხეთი, ის ქვეყანა, რომელიც უდიდესი თანაგრძნობა - სიყვარულით სარგებლობდა ამერიკა - ევროპაში. ამავე თვეს ლოიდ ჯორჯმა დადო ხელშეკრულება კრასინთან და გამოაცხადა კავკასიის საკითხში სრული „გულგრილობა - ნეიტრალიზაცია“ და გაუხსნა გზა ბოლშევიკებს საქართველოს დასაპყრობად.

ჩემის აზრით არც ერი, არც ნთავრობა და არც მხედრობა არ იყვნენ დამნაშავენი ჩვენი ქვეყნის დამარცხებაში. ჩვენ გავხდით მსხვერპლნი იმ დროინდელი საერთაშორისო მდგომარეობა - სულისკვეთებისა. ნაგვიანებად მიღებულ იურიდიულ ცნობას ატანტის მიერ. მხოლოდ სიმბოლიური მნიშვნელობა ჰქონდა. რეალური იყო: ჩრთილოეთიდან, უკვე ყოველგვარ ფრონტს მოკლებული, რუსი ბოლშევიკების ჯარების შემოსევა და სამხრეთიდან, ოსმალეთის მიერ ტერიტორიალური მოთხოვნების წამოყენება.

პირველ ხანებში „მამები“ გმირულად იბრძოდნენ, საკმარისია მოგონება სოღანლუღის, ტაბახმელა - კოჯორის მალღობზე გამართულ ბრძოღებისა, მაგრამ როღდესაც მიხვდნენ, გაიღგეს რომ საქმე აქვთ არა მეზობღლებთან არამედ მთელ რუსეთთან და ოსმალეთთან, ცხადია იჩინა თავი უღმედღობამ. რატომ ნოღეთხოვოთ ქართველერს იმაზე მეტი, რაც სხვა ერმა, ასჯერ - ათასჯერ უფრო ძღღიერმა, თავიდან ფეხებამდე დღღდებულად შეიარღღღებულმა და წინასწარ მომზადებულმა, ვერ გამოიჩინა. არა არ ვეთანხმები ბატონ მ. ქავთარაღღის შეფასება - დახსიათღღებას „მამების“ მოქმეღღება - ღღირსებისა, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ბ - ნ ქავთარაღღის მიერ გამოთქმული აზრი, სულ სხვაგვარად დასაბუთებული, დასაგმობად მიმარღღდეს, ჩვენ ხომ დემოკრატღღული პრინციპების მომხრეღღი ვართ და ამ პრინციპების მიხვდღღვით ყოველ ადამიანს აქვს უფღღება ამა თუ იმ საგანზე თავის აზრი გამოთქღღვას.

თუ ქართველი ერის სულის მესაღუმლე - თაყვანისმცემელს შეეძლო წამოეძახა „ფუროთხის ღირსი ხარ, შენ საქართველო! ...“ რატომ არ შეუძლია ერის უბედობით დაჩაგრულს, ემიგრაციის უნუგეშო პირობებით დატანჯულ - გამწარებულს, ბ. მ. ქავთარაძეს, კრიტიკის ქარცხლში გაატაროს იმ „მამების“ მოქმედება, რომლებმაც შვილებს ასეთი მძიმე მოვალეობა დაუტოვეს. სულ სხვა საკითხია „მამების“ მოქმედება იმსახურებს თუ არა ასეთ დაუნდობელი კრიტიკას. დეე ეს მომავალმა მიუდგომელმა თაობამ გამოარკვიოს.

დღეს ევროპა - ამერიკა არამც თუ ისტორიულ ერს, არამედ უცნობ, უმნიშვნელო ტომსაც კი უზვად ანიჭებს თავისუფლებას - დამოუკიდებლობას, ვიქონიოთ იმედი, რომ ტოტალიტარული რუსეთი იძულებული იქნება გაპყვეს ამ გზას და თავისუფლება მიანიჭოს მის იმპერიაში შემავალ დაჩაგრულ ერებს... „დრონი მეფობენ.“

დიდ ბოდიშს ვიხდი ბატონო, რომ ამდენი დრო წაგართვით, თქვენს მიერ უკვე დიდგზნის კარგად ცნობილი ფაქტების ჩამოთვლით და გთხოვთ, ეს ჩემი კერძო აზრი მოახსენოთ პატივცემულ საქ. სოც. - დემოკრატიულ პარტიის ბიუროს.

ყოველივე კარგი სურვილებით თქვენი

გიორგი ნაკაშიძე.

მანაწერი: ამ წერილის ასლს ვუგზავნი სოც - ფედ, პარტიის ოფიციალურ წარმომადგენელს ბატონ ნიკო ურუ-შაძეს.

26 მაისი პარიზში

მიმდინარე წელს, საქართველოს დამოუკიდებლობის დღე 26 მაისი განსაკუთრებული ბრწყინვალეობით ჩატარდა. პარიზის მეთოთხმეტე უბნის მერიის შენობის დარბაზში, მრავალ რიცხოვან საზოგადოების წინაშე, საზეიმო სხდომა გახსნა სათვისტომოს თავმჯდომარემ ვიქტორ სომერიკმა და ამ დღის შესაფერი სიტყვით მიმართა დამსწრე საზოგადოებას. ქართულმა მომღერალმა გუნდმა შეასრულა ეროვნული ჰიმნი „დიდება“ და ფრანგულად „მარსელიეზა“.

უკრაინელების წარმომადგენელმა მიულოცა დამსწრე ქართველობას ეროვნული დღესასწაული და უსურვა მათ სამშობლო მალე განთავისუფლება უცხო მპყრობელისაგან. საფრანგეთში სათვისტომოს თავმჯდომარის მოადგილემ ტარიელ ზურაბიშვილმა ფრანგულ ენაზე წარმოთქვა შინაარსიანი სიტყვა, ორატორი მხურვალე ტაშისცემით იქნა დაჯილდოებული. ცნობილი არტისტი ეთერი ფალავა აძღვედა განმარტებებს ქართულ ცეკვებს.

საზოგადოება აღფრთოვანებით შეხვდა ორ, ქართულ ტანსაცმელში მორთულ მცირე წლოვან ბავშვებს, მათმა ცეკვამ მოხიზლა დამსწრენი, მოცეკვავეთა ჯგუფის შესანიშნავი მიღწევები მიეკუთვნება აღმოსავლეთ ცეკვების ცნობილ მასწავლებელს შოთა აბაშიძეს.

სოშოში

26 მაისი სოშოში ბრწყინვალედ ჩატარდა.

სათვისტომოს ბინაზე საზეიმო სხდომა გახსნა სათვისტომოს თავმჯდომარემ გრ. ქვარცხავამ. დამსწრე საზოგადოებამ ფეხზე ადგომით შეასრულა ეროვნული ჰიმნი „დიდება“.

სტუმრად მიწვეული პავლე სარჯველაძე ამბობს სიტყვას, რომელიც მოკლეთ ეხება საერთოშორისო მდგომარეობას და ითვალისწინებს პერსპექტივებს. სიტყვებით

გამოვიდნენ: ილ. სალუქვაძე, ბ. ჭაჭიაშვილი, შ. ზედგენიძე, დღიშვილი და სხვები ...

საზეიმო სხდომის დამთავრების შემდეგ გაიშალა ქართული ტრადიციული სუფრა. სუფრის თამადამ ბაგრატ ჭაჭიაშვილმა თავისი მოხდენილი თამალობით, ჩაატარა ზეიმი. წარმოითქვა სადღეგრძელოები ქართველი ერის

პარიზიდან ჩამოსულმა ბატონმა შოთა აბაშიძემ იცეკვა ქალბატონ დღიშვილთან. ამ უცხო ტომია მანდილოსანმა, ქართული სიმღერით და ცეკვით მოხიბლა საზოგადოება. შემდეგ ბატონ ბ. ჭაჭიაშვილის მეუღლემ ალტა-ცებაში მოიყვანა საზოგადოება „სულიკოს“ და სხვა ქართული სიმღერებით. სოწოში მცხოვრებნი, უმთავრესად გამარჯვებისათვის. ფეხზე ადგომით და პატივისცემით დაიღია მებრძოლთა მოსაგონარი, რომლებმაც თავი შესწირეს ეროვნულ თავისუფლების დაცვას.

ძველი მებრძოლნი, სამშობლოს თავისუფლების აღდგენის იმედსა და რწმენას არ კარგავენ. თითოეულის სიტყვა იყო არა სუფრასთჳნ მოვალეობის ასრულებისათვის წარმოთქმული, არამედ გულის სიღრმიდან ამოხეთქილი სამშობლოს სიყვარულით გამთბარი, მისი ერთგულობის სიყვარულით გამთბარი, მისი ერთგულებით გრძნობებით გაელვებული.

დასასრულს ქართველი გოგონა, თითოეულ დამსწრეს მკერდს უმშვენებდა საგანგებოდ გაკეთებული სამფეროვანი ღროშით.

მარტიანე მგელაძის გარდაცვალება

18 წლის მარტიანე რუსის ჯარში გაწვეული, ძლივს ასწრებს სამხედრო წესების შესწავლას, რომ რომანოვეების იმპერია ირღვევა და საქართველო აღსდგება. ის ახლად განთავისუფლებულ სამშობლოს დამცველ ჯარშია და სხვადასხვა ფრონტზე იბრძვის.

სოკუპაციო არმიების შემოსევის უამს კი, იმათ შორისა, ვინც ეროვნულ მთავრობას უცხოეთში გაჰყვება. პარიზში „ტაქსიტად“ ეწყობა და ამ ხელობაზე თავის სამუშაო წლებს გაატარებს. 57 წელი პარიზის მკვიდრია და მხურვალე მონაწილეა ჩვენი ემიგრანტული ცხოვრების სათვისტომოში, სოციალ დემოკრატიული პარტიაში კერძო ოჯახებში თუ მეგობრებში, იგი სამავალითო ადამიანია. მისი ბიუჯეტიდან მნიშვნელოვანი ნაწილი ქველმოქმედებას ეწირება. სწუხს, როცა სწავლას მოწყურებულ ახალგაზრდებს ღარიბად ხედავს და მათ სისტემატიურად ეხმარება, ავადმყოფი თანამემამულეებიც არ გამოეპარება — მათ სასთუმალთან გაჩნდება, ხელს უწყობს და ამხნევეს

პარიზის სოც - დემოკრატიული მთლიანი ორგანიზაციის კომიტეტის თითქმის მუდმივი წევრია, სადაც ირ. წერეთლის ტენდენციას იცავს. ირაკლის საგნობრივი ლოგიკით გამართული სიტყვა პასუხი ქვევლას გვხობლავდა, მაგრამ უნდა ითქვას, რომ იგი მარტიანეს აჯადოებდა - ამ დიდებული ქართველის აზრი და საქმე მას რელიგიური გატაცებით სწამდა.

მარტიანე დაჯილდოებული იყო ადამიანური ეთიკით და ქართული ზნეობისა და ზრდილობის მუდამ მაღალ საფეხურზე მდგომი, იყო სუფთა, ფაქიზი და პატიოსანი პიროვნება. ეს ღირსებები მას მშობლების ოჯახში ჰქონდა შექენილი, სადაც თორმეტი დამმა აღვის ხეებით გაიზარდენ და აღიზარდენ სამშობლოს სიყვარულსა და ადამიანების პატივისცემაში. ამათგან ზოგი იმპერატორის ჯანდარმერიამ ციმბირში გადაჰკარგა, ზოგსაც გეპეუმ მიჰყო ხელი. ყველაზე ტრაგიკული უმცროსი ძმის ვანოს ბედია — ეს ბრგე და ახოვანი ვაჟაკი, მონაწილე აგვისტოს აჯანყებისა, ჯერ შეირიგეს, შემდეგ დაიჭირეს და ციმბირში უსაშინაღეს პირობებში ცალი ფეხი გაეყინა. ბოლოს დაცალფეხებული და დასნეულებული სახლში დააბრუნეს, სადაც წამებაში სული დალია. ამათ რიცხვს დღეს მარტიანეც მიემატა და ქართულად ნაშენ - ნაგები დიდი ოჯახი ასე დაინგრა ...

მარტიანე მოხუცებულობაში ფიზიკურად დასუსტდა, მოტყდა, მგრამ მისი სულიერი სიმშვენიერე არ გატეხილა. როგორც მუდამ ახლაც ზეპირად იმეორებდა ქართველ პატრიოტი პოეტების ლექსებსა და პოემებს და ამითი იკლავდა სამშობლოს სიყვარულის სურვილს. ჩვენდა საამაყოდ უნდა აღინიშნოს, რომ მეგობრების მომვლელი ხელი არ მოკლებია, განსაკუთრებულ მზრუნველობას ჩვენი სათვისტომოს თავმჯდომარე ვ. ხომერიკი უწევდა. ამ პატივცემულმა ადამიანმა მას ჩვენი სინანული და პატივისცემა გაატანა.

ისიც განცალკავებულად უნდა ითქვას, რომ ყველა ქართველ ავადმყოფთან ძმური სითბოსა და იმედების მიმტანმა ბატონმა შოთა აბაშიძემ მას დაუფასებელი ამაგი დასდო.

მარტიანე მგელაძე 81 წლის ასაკში მოგვშორდა და მოგვშორდა სამშობლოსთან და თანამებრძოლებთან ვალ მოხდილი....

მშვიდობით ძვირფასო ამხანაგო, საუკუნოთ იყოს ხსენება შენი.

მირიან მელუა მაისი 1979 წ.

ლი და დონდუას დასაფლავება.

10 აგვისტოს 1979, ლევილის ძმათა სასაფლაოზე დასაფლავებული იქმნა, ჩვენს სათვისტომოში დიდად პატივცემული ქართველი ოჯახის სამაგალითო დედა **ლი და დონდუასი**. ამ ღირსეული ქარველი მანდილოსნის დასაფლავებას დაესწრო მრავალი ქართველობა. დეკანოზმა ილიამ აუგო წესი და წარმოსთქვა მეტად გრძნობიარე სიტყვა მიცვალებულის ხსოვნის აღსანიშნავად. „ჩვენი დროა“-ს რედაქცია გულწრფელად იზიარებს

„იდეისაიფიკაჲ იყიჯან ამაჲმ იჲამნეჲმანიცე

გარდაიცვალენ

1979 წ. 1 ივნისს ლევილის სასაფლაოზე დასაფლავებული იქმნა ქ-ნი უოზეფინა სკამკოჩაიშვილი.

29 ივნისს, ლევილის ძმათა სასაფლაოს მივებარეთ ვალიკო ქელიძე, სოც.-დამოკ. პარტიის და ეროვნული საქმის ერთგული მებრძოლი.

18 ივლისს 1979 წ. ლევილის სასაფლაოზე დასაფლავებული იქმნა ქ-ნი კლერ გიორვაძეხი.

27 აგვისტოს 1979 წ. ლევილის სასაფლაოს მივებარეთ გ. ჯავახიშვილას ნეშტი ინგლისიდან გადმოსვენებული.

ფ რ ნ დ ი

ორი ნომრისათვის.

ის. გაეონია 400ფრ. ნათელა ჟორდანი 300; ნუცა რამიშვილი 300; კ. ინასარიძე 200; ჯამლეთ გვაზავა; დედის—ქ-ნ ნინოს ხსოვნის აღსანიშნავად 150 ; მკითხველი 150; —სოშოს სათვისტომოდან 200 ფრ.

ბარკალაია, აკ. შავგულიძე, გ. ბოლქვაძე, პრ. ინწყირსველი—მარტ.იანე მგელაძის ხსოვნისათვის; მეგობარი, გ. ქვარცხავა დ. ქიმერიძე, მ. გაფრინდაშვილი, მართა სტურუა — მამის, ე. გეგეჭკორის ხსოვნის აღსანიშნავად, მ. ბერიშვილი, დ. ვაშაძე, — თითომ — 100ფ. რ. გოგიტიძე ნიკ. ანთაძე, ლ. ფალავა, პ. ს. ილიკო სალუქვაძე, კოსტა გუნია, კვიროსი ჩხაიძე, — თითომ — 50 ფრ.

„საზიარო კოეზია“

ამ სათაურით გამოვიდა ირინე და გიორგი ყიფიანის ლექსთა კრებული ქართულ და ფრანგულ ენაზე. ამ ლამაზად და მდიდრულად გამოცემული წიგნის გარჩევა იქნება შემდეგ ნომერში.

გვთხოვენ გამოვაცხადოთ, რომ გრძელდება შემოწორულების მიღება უკანასკნელ ომში დაღუპულ მეომართა ხსოვნის აღსანიშნავად ძეგლის დასადგამად.

G. VATCHNADZE
6, square de Alboni, Paris-16°
Tél. 870-80-44.

n/25/244

2024

Gérant : Pr. Intskirvefi.
Imprimerie Coopérative Arpajonaise
95, Grande-Rue — 912190 ARPAJON
Hors commerce

D-887